

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP**, ως τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.080 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.540. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής online survey πλατφόρμας. Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνονται 2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

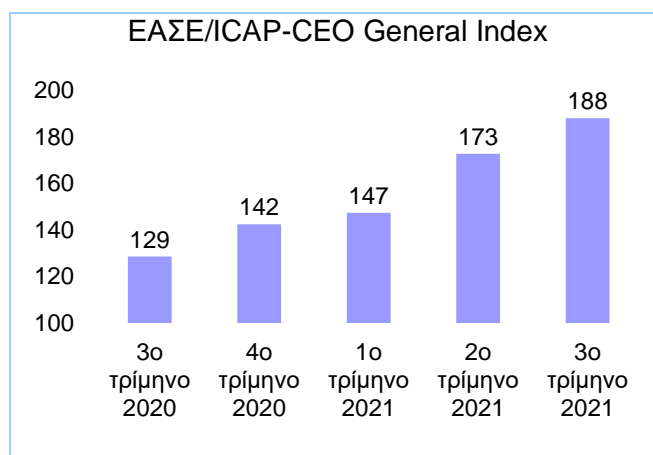
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 2^ο τρίμηνο του 2021 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης αυξήθηκε κατά 2,2% έναντι του προηγούμενου τριμήνου και των 27 χωρών μελών της Ε.Ε κατά 2,1%². Σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2020 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε άνοδο κατά 14,3% στην ευρωζώνη και 13,8% στην ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2021 (έναντι του 2^{ου} τριμήνου 2020) διαμορφώθηκε σε +12,2%. Η υψηλότερη αύξηση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Ιρλανδία (21,1%), και ακολούθησαν Ισπανία (19,8%), Γαλλία (18,7%), Ουγγαρία (17,7%), Ιταλία (17,3%), Ελλάδα (16,2%), Κροατία (16,1%), Σλοβενία (15,7%), Πορτογαλία (15,5), Βέλγιο (14,9%), Εσθονία (13,9%), Ρουμανία (13,6%), Μάλτα (13,3%), Κύπρος (12,9), Αυστρία (11,9%), Πολωνία (11,0%), Λετονία (10,8%), Σλοβακία (10,2%), Βουλγαρία (9,9%), Ολλανδία (9,7%), Σουηδία (9,5%), Γερμανία (9,4%), Λιθουανία (9,2%), Δανία (8,5%), Τσεχία (8,2%), και Φινλανδία (7,5%). Για το 2021 σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η ετήσια ανάπτυξη στην Ελλάδα αναμένεται να διαμορφωθεί σε +4,3%³.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος (ESI)⁴ για την ευρωζώνη παρέμεινε σχεδόν σταθερός και διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021 σε 117,8 έναντι 117,9 τον Ιούνιο του 2021.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Οκτώβριο του 2021.

Το τρίτο τρίμηνο του 2021 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) αυξήθηκε στις 188 μονάδες. Η άνοδος του δείκτη οφείλεται στην συνεχιζόμενη αισιοδοξία για την αναμενόμενη ανάκαμψη της οικονομίας. Η αισιοδοξία ωστόσο των CEOs είναι συγκρατημένη λόγω της εμφάνισης στην παγκόσμια οικονομία ανοδικών τάσεων στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων οι οποίες ενδεχομένως να προκαλέσουν πληθωριστικές πιέσεις και προβλήματα σε διάφορους κλάδους της οικονομίας και στα εισοδήματα των νοικοκυριών.

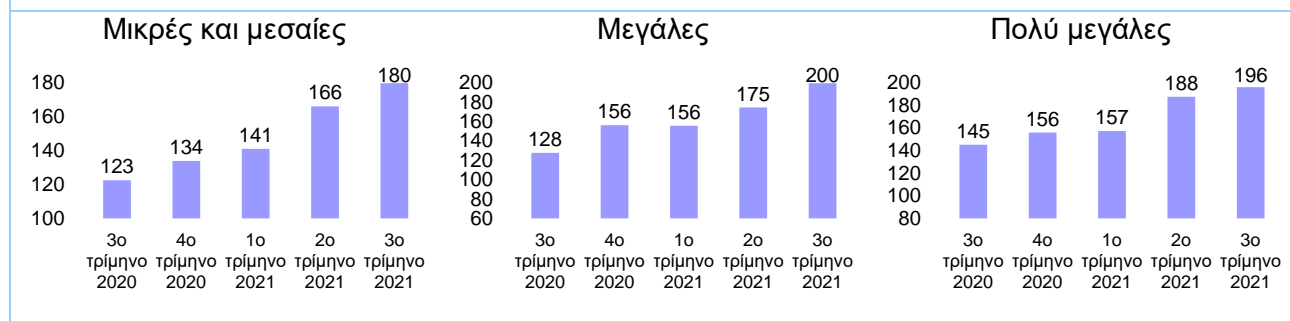
² Eurostat, euroindicators, 7 September 2021.

³ European Commission, European Economic Forecast – Summer 2021, July 2021.

⁴ European Commission, Business and consumer survey results for September 2021, 29 September 2021.

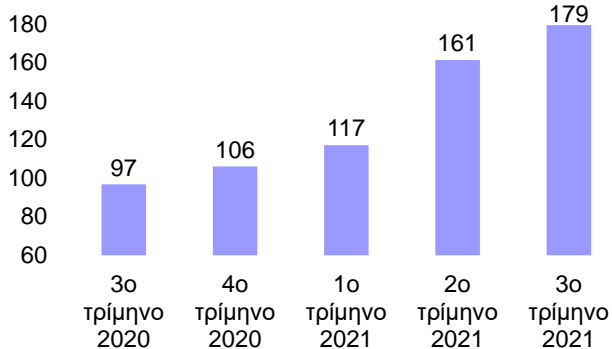
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει αύξηση του δείκτη σε όλα τα μεγέθη των επιχειρήσεων.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

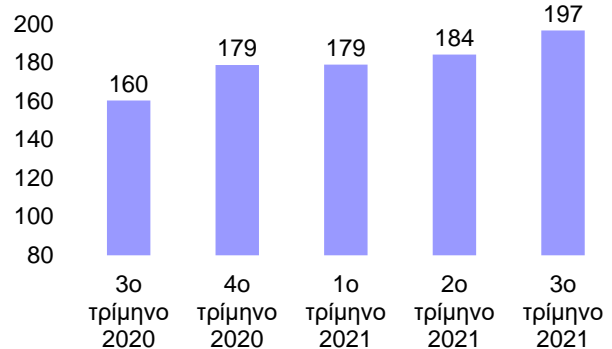

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε άνοδο στις 179 μονάδες, ενώ ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) βελτιώθηκε στις 197 μονάδες.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

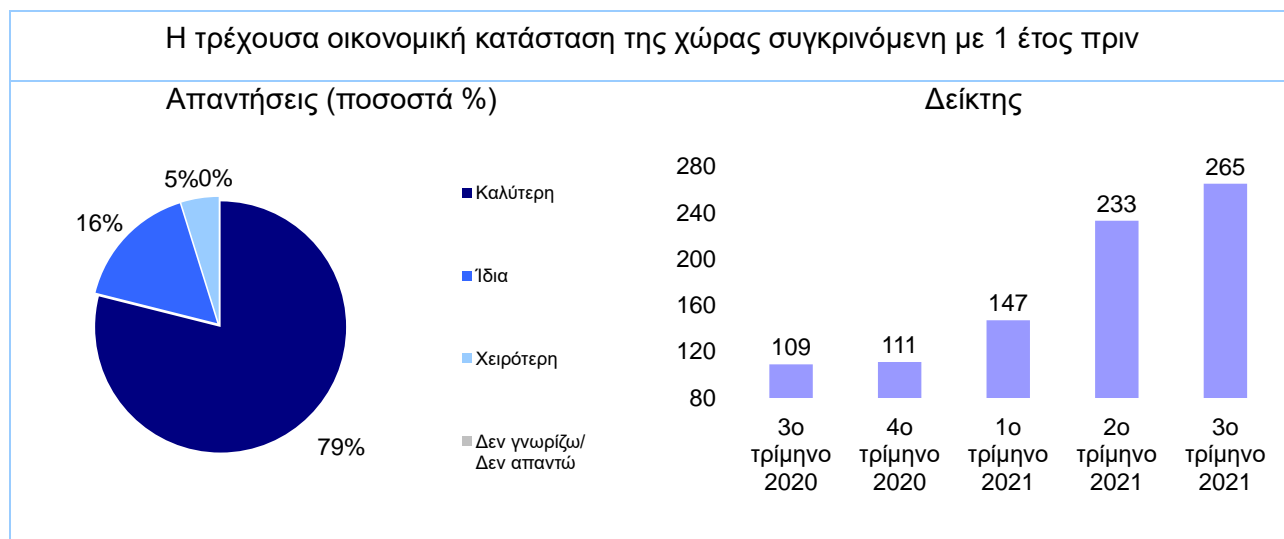

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

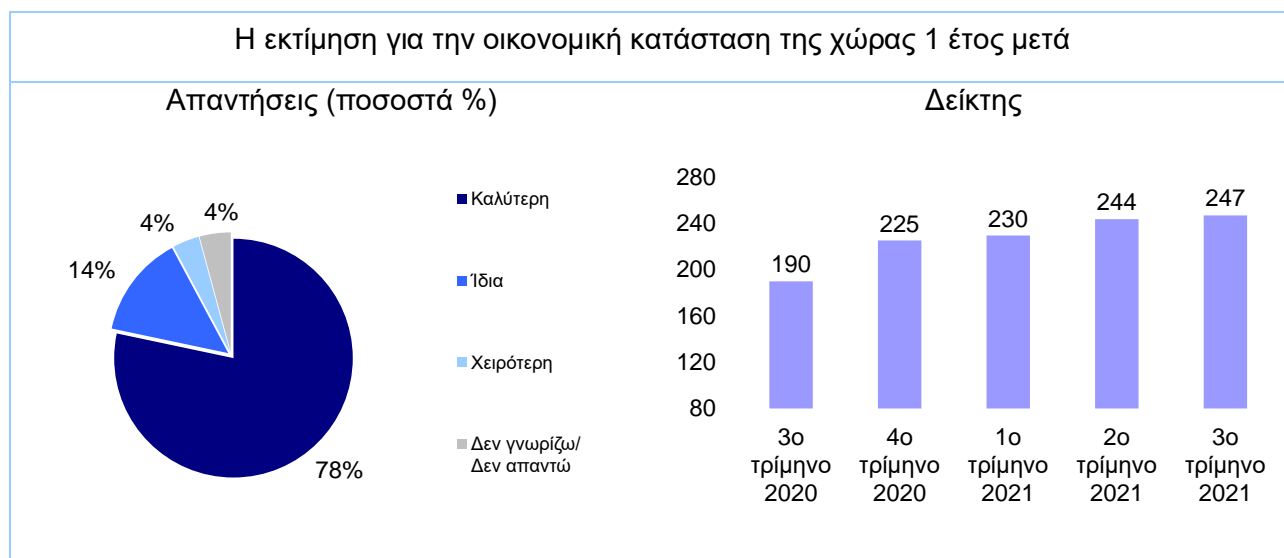

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Σεπτεμβρίου 2021

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε αύξηση στις 265 μονάδες έναντι 233 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν αυξήθηκε σε 79% έναντι 57% το προηγούμενο τρίμηνο. Παράλληλα το ποσοστό των CEOs που δηλώνει ότι επιδεινώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας μειώθηκε σε 5% έναντι 15% το προηγούμενο τρίμηνο.

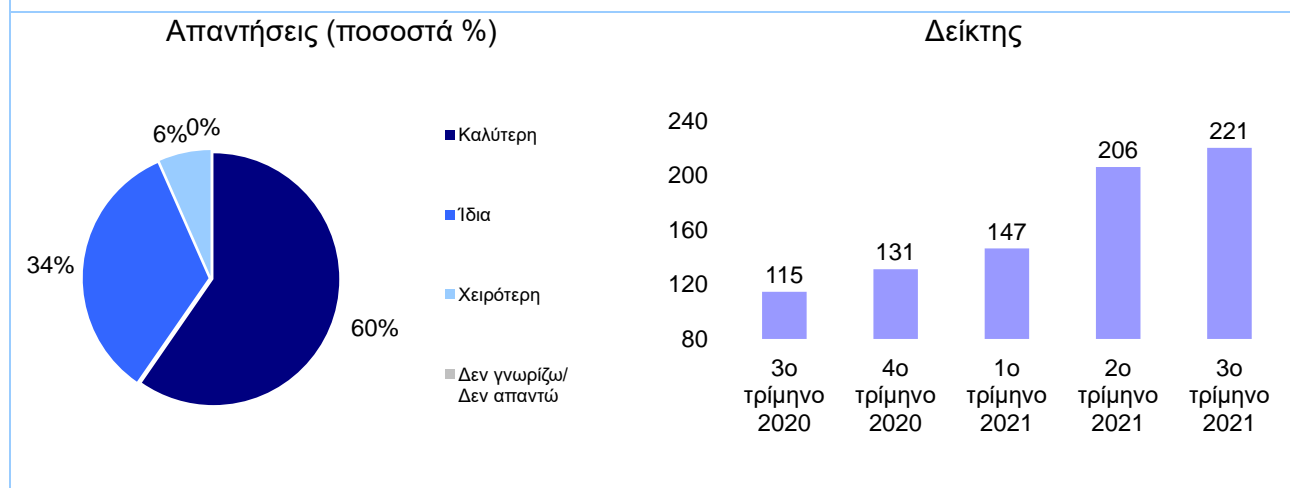

Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε μικρή άνοδο στις 247 μονάδες έναντι 244 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος διαμορφώθηκε σε 78%, ποσοστό που αυξάνεται σε 85% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

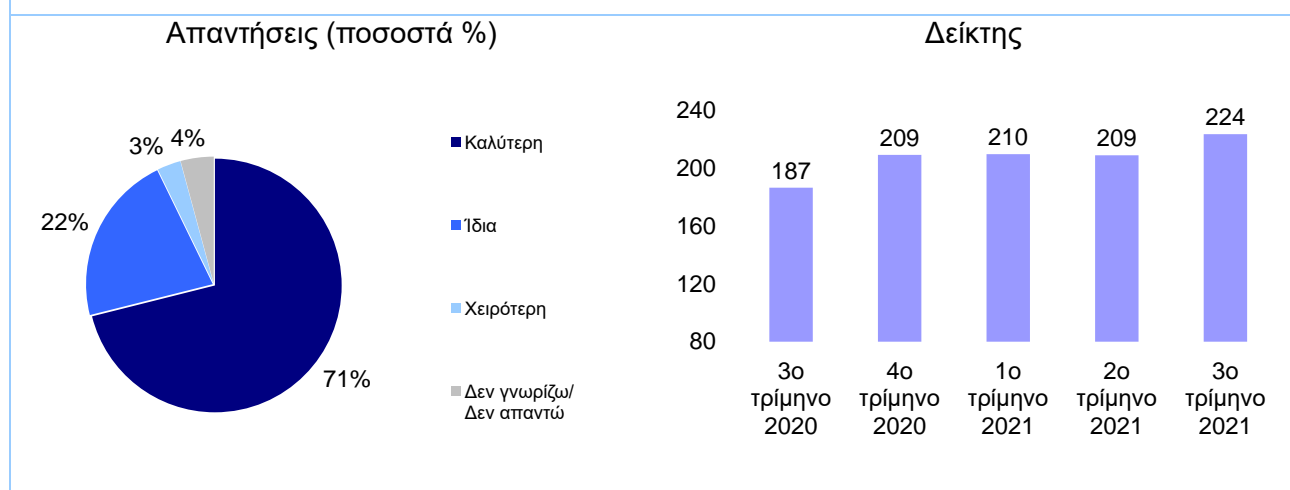
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις αυξήθηκε στις 221 μονάδες έναντι 206 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν αυξήθηκε σε 60% έναντι 53% το προηγούμενο τρίμηνο, ποσοστό που αυξάνεται σε 82% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και 73% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

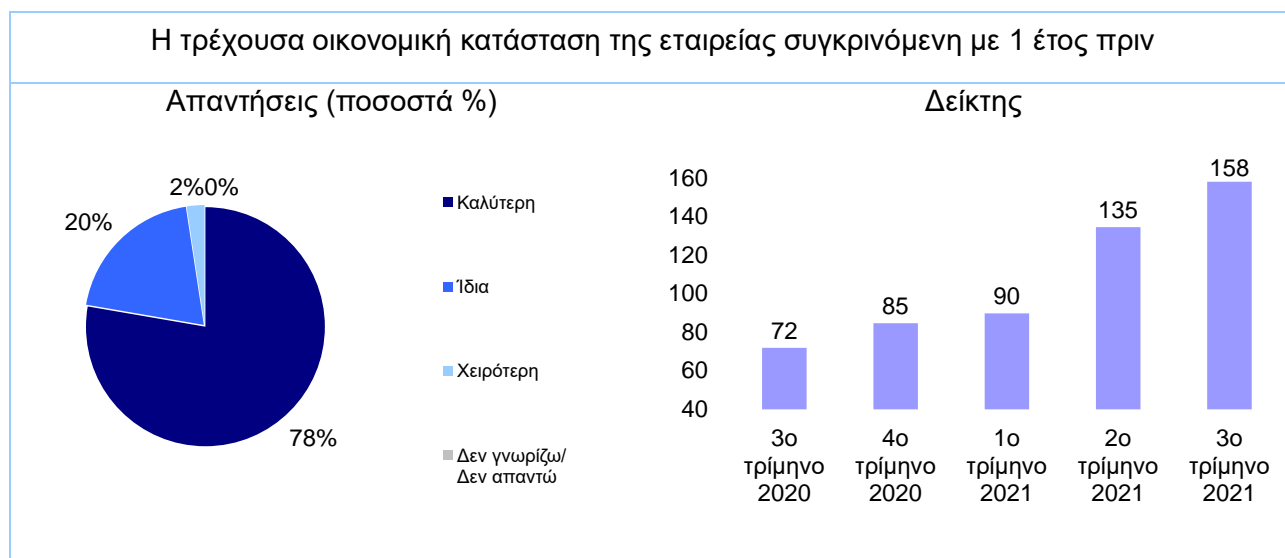

Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρουσίασε άνοδο στις 224 μονάδες έναντι 209 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή διαμορφώθηκε σε 71%, ποσοστό που αυξάνεται σε 83% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

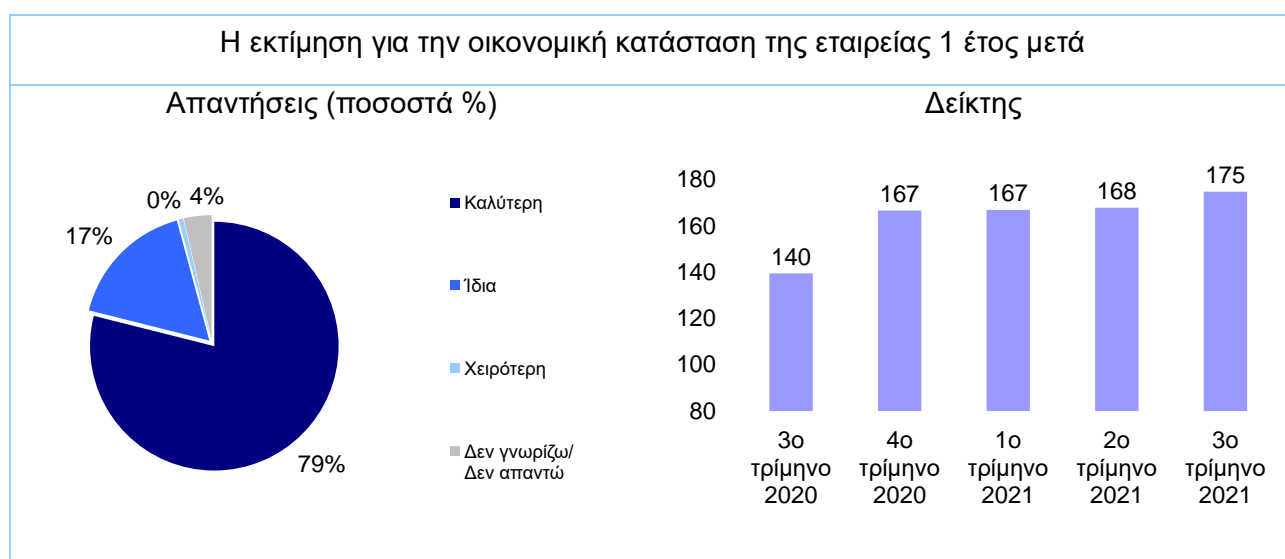
Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών συνέχισε την ανοδική του πορεία και αυξήθηκε στις 158 μονάδες έναντι 135 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους έχει βελτιωθεί σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 78% έναντι 61% το προηγούμενο τρίμηνο.

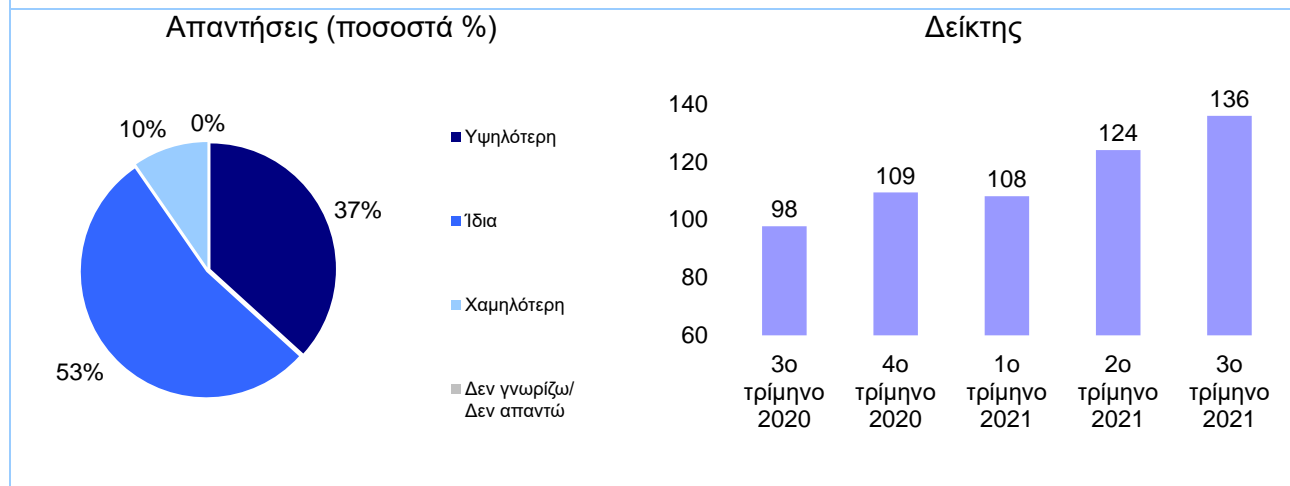

Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος αυξήθηκε στις 175 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που αναμένει βελτίωση στο επόμενο έτος διαμορφώθηκε σε 79% ποσοστό που αυξάνεται σε 89% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

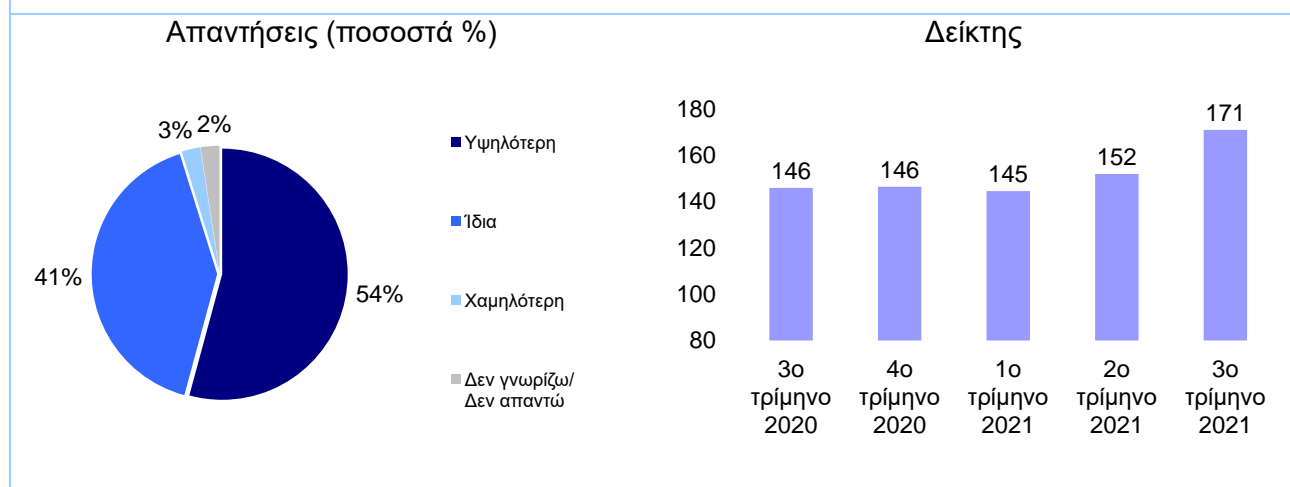
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε άνοδο στις 136 μονάδες έναντι 124 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 37% έναντι 29% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

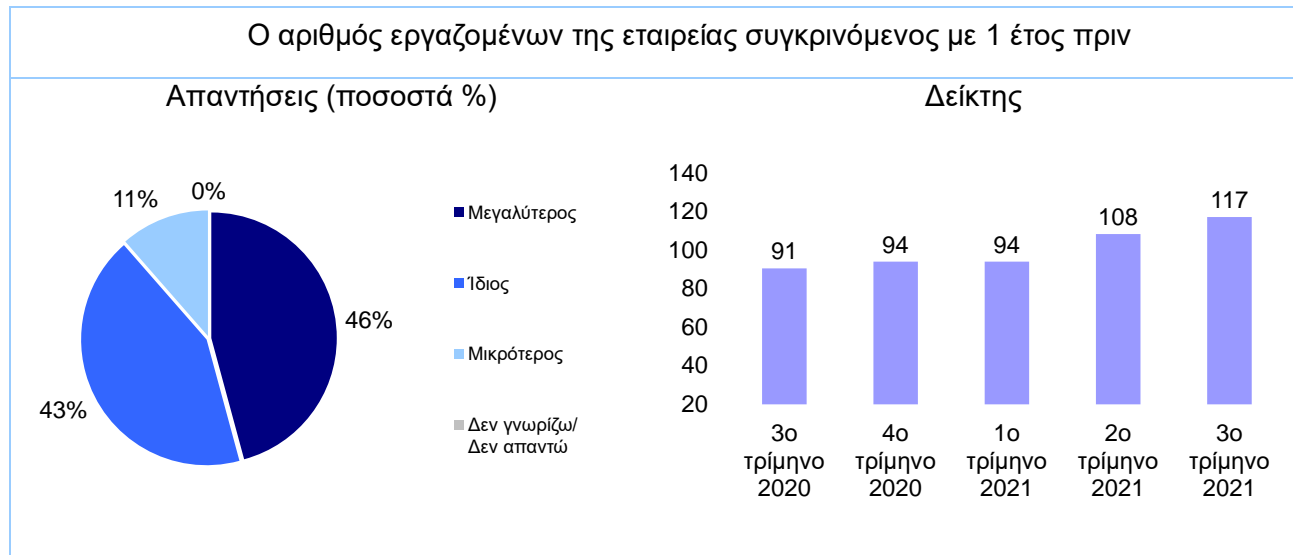

Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών παρουσίασε αξιόλογη βελτίωση στις 171 μονάδες έναντι 152 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις τους θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο διαμορφώθηκε σε 54%, μερίδιο που αυξάνεται σε 64% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

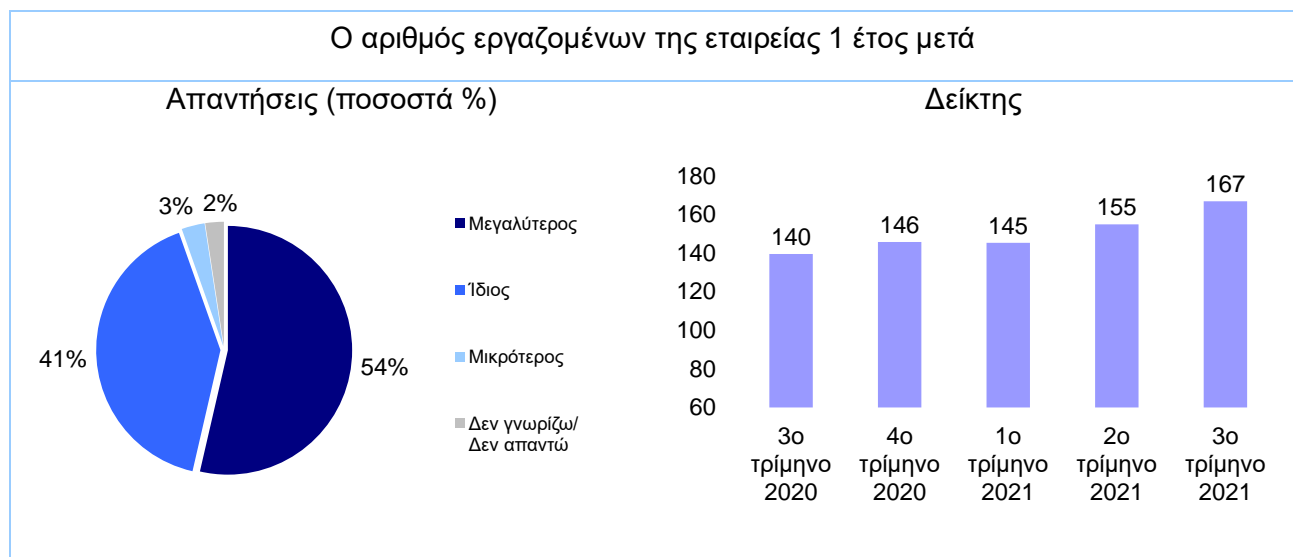
Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης παρουσίασε άνοδο στις 117 μονάδες έναντι 108 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 46%, ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 58% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

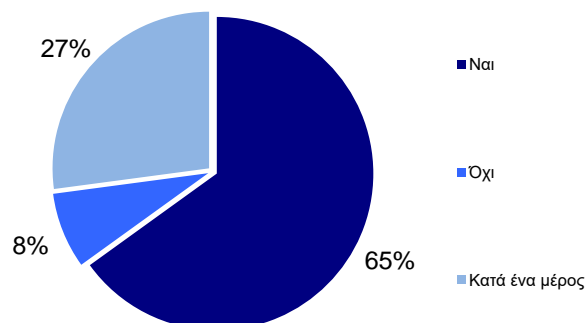
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης αυξήθηκε στις 167 μονάδες έναντι 155 του προηγούμενου τριμήνου. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά ανήλθε σε 54%, ποσοστό που αυξάνεται σε 64% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

Πρόσφατα καταγράφηκαν ανοδικές τάσεις στο ενεργειακό κόστος. Πιστεύετε ότι η άνοδος αυτή θα πλήξει την ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων;

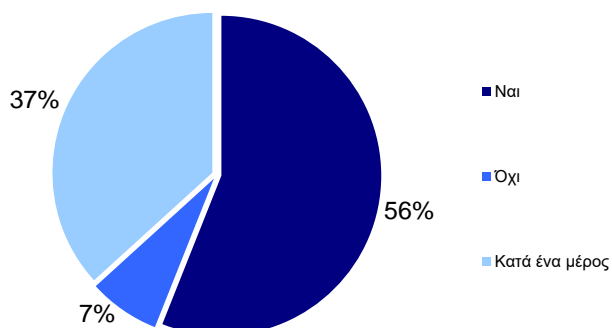

γνώμη τους αν οι ανοδικές τάσεις στο ενεργειακό κόστος θα πλήξει την ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων.

Το 65% των CEOs δήλωσε ότι πράγματι η άνοδος του κόστους ενέργειας θα πλήξει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων ποσοστό που αυξάνεται σε 81% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων. Το 27% των CEOs πιστεύουν ότι θα επηρεάσει κατά ένα μέρος στην ανταγωνιστικότητα, ενώ το 8% θεωρούν ότι η ανταγωνιστικότητα δεν

θα επηρεαστεί, ποσοστό που αυξάνεται σε 14% για τις εμπορικές επιχειρήσεις.

Αποτελούν οι ανατιμήσεις σε ενέργεια και βασικά καταναλωτικά αγαθά πληθωριστικές τάσεις που θα απειλήσουν την Ελληνική Οικονομία;

Οι CEOs ερωτήθηκαν επιπλέον για το αν οι ανατιμήσεις σε ενέργεια και βασικά καταναλωτικά αγαθά θα ενισχύσουν τις πληθωριστικές πιέσεις και θα απειλήσουν την Ελληνική Οικονομία. Το 56% των CEOs θεωρούν ότι πράγματι θα πληγεί η Ελληνική οικονομία, ποσοστό που αυξάνεται σημαντικά σε 69% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Σχεδόν τέσσερις στους δέκα CEOs δήλωσαν ότι η Ελληνική Οικονομία θα απειληθεί κατά ένα μέρος, ενώ το 7% πιστεύουν ότι οι ανατιμήσεις σε ενέργεια και βασικά καταναλωτικά αγαθά δεν θα επηρεάσουν αρνητικά την Ελληνική Οικονομία.